

DE EERSTE TALENSPRIJS 'BELGIE SCHILDERT' AAN EEN WESTVLAMING

Reeds sedert drie jaar richten de Apeldoornse Fabrieken Talens, die gespecialiseerd zijn in schildersartikelen, in Nederland een Talens-prijs in; het sukses ervan deed de wens ontstaan ook voor België een dergelijke prijs in het leven te roepen. Zowel het opzet als de gekozen formule heeft de belangstelling der artiesten gewekt, vermits 568 schilders werk hebben ingezonden; ook de verdeling der deelnemers in twee groepen, de beroepschilders (een prijs van 15.000 F, een van 5.000 en zes maal 2.500 voor vermeldingen) en de liefhebbers (een prijs van 5.000 F, een van 2.500 en zes vermeldingen van 500), mag gelukkig heten. Wij mogen zeggen dat de Westvlamingen het er niet te slecht hebben afgebracht vermits de eerste prijs 'beroepschilders' en twee vermeldingen 'liefhebbers' naar Westvlamingen gingen.

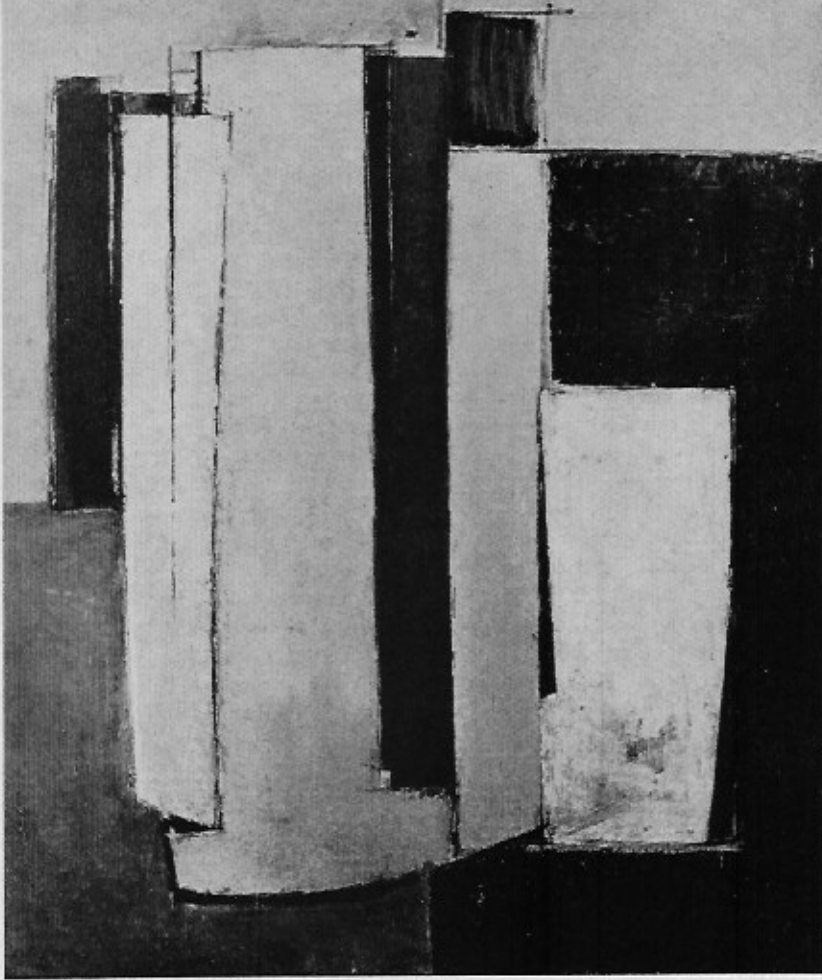
Maurice Boel, de winnaar van de eerste prijs, is onze lezers overbekend; herhaaldelijk werden zijn prestaties door ons blad in het licht gesteld en in het Oostendenummer en het nummer over de Westvlaamse schilderkunst (beide jrg. 1955) werd zijn werk uitvoerig besproken. Wij zijn de schilder in zijn woning naast het Ensor-huis te Oostende gaan gelukwensen voor deze nieuwe onderscheiding en hebben hem verzocht enkele vragen te willen beantwoorden ten behoeve van ons lezerspubliek.

— Hoe zijt U ertoe gekomen aan deze Talensprijs deel te nemen ?

— *Na het overlijden van mijn echtgenote had ik het besluit genomen ten minste voor twee jaar mijn werk als leraar te Brugge te staken en heb dus verlof zonder wedde gevraagd, zodat ik thans reeds meer dan een jaar werkelijk beroepschilder ben en dus voldeed aan de deelnemingsvoorwaarden. Komt daarbij dat, zoals u weet, de stad Oostende dit jaar voor het eerst een grote prijs voor schilderkunst uitschrijft; naar aanleiding daarvan werd er beweerd dat die prijs enkel ingesteld was geworden om hem mij te kunnen geven. Om dergelijke laster de kop in te drukken besliste ik eenvoudigweg aan die prijs niet deel te nemen, te meer dat ik van mening was dat de toekenning van de prijs aan een Oostendenaar hem bij sommigen zou kunnen depreciëren door de indruk te wekken dat het louter om een lokale aangelegenheid gaat. Maar toen heb ik bij mijzelf gezegd: vermits ik niet meedoe te Oostende, waarom zou ik te Brussel niet meedoen. En zo schreef ik in.*

— Het werd een glansrijk sukses. Het bekroonde werk hangt in de zaal 'Le Zodiaque' te Brussel en zal nog negen maanden lang in verschillende steden te zien zijn, in de tentoonstellingen die Talens naar aanleiding van deze prijs inricht; maar U kunt er toch wel iets over vertellen ?

— *Ik had een mijner allerlaatste werken ingezonden; het reglement voorzag ten andere dat slechts werken, die sedert '54 gemaakt waren, in aanmerking kwamen. Het doek meet ongeveer 97 x 130. Het zijn langwerpige meest vertikale*

Maurice Boel: Compositie (eerste Talensprijs 1959)

vlakken van verschillende verhoudingen, die naast en op elkaar gedisperseerd zijn. Men zou het dus nog kunnen geometrische abstractie heten. Toch is het niet meer helemaal dat. Ik heb afgezien van het koude strakke genre. Daarom heb ik gepoogd sensitief te blijven en ben meer en meer gaan afwijken van het zuiver geometrische en cerebrale; ik kies om dezelfde reden bij voorkeur warmere kleuren. Hier heb ik het goud-oker en het geel laten domineren.

— Dat werk betekent dus een vooruitgang op wat U enkele jaren geleden deedt, toen u begonnen zijt abstract te werken, om niet te spreken van uw expressionistisch werk van vroeger.

— Natuurlijk, natuurlijk... Ik wenste bij het begin helemaal niet abstract te schilderen. Ik schilderde bov. een paard, maar ik werd helemaal opgenomen door het plastische spel van kleuren en vormen, zodat ik het gegeven stilaan losliet. Vrienden zegden me: maar dat is abstract. Ik antwoordde: neen, ziet u niet dat het een paard is; maar ik was alleen om er het paard in te zien, ik kon niemand overtuigen. Dat verveelde me erg, want ik haatte het dat men zou gaan vertellen: kijk eens aan, Boel is nu ook abstract geworden. Maar ik heb er mij bij neergelegd. Men ontsnapt nu eenmaal niet aan zijn tijd; waarom zou men er ook aan pogen te ontsnappen; men heeft het recht van zijn tijd te zijn.

— U zijt dus weldra doelbewust abstract beginnen schilderen, maar ge hebt U niet bij een bepaald genre beperkt. Er is een ontwikkelingslijn waar te nemen.

— Ik kan persoonlijk tenminste vier etappes of periodes, of hoe U het ook heten wil, onderscheiden. Voor enkele weken

nog heb ik aan een reporter van 'De Periscoop' vertelt hoe ik een tijdlang schelpen en zeemeerminnen als uitgangspunt nam voor abstracte experimenten. Later, rond 1951-52 was het vooral een lijnenspel op een achtergrond van vlakken. Rond 1954 hield ik het bij een meer geometrische constructie van verticale strepen en banden, met zuivere kleuren op een harmonische achtergrond, wat men, 'gordijnschilderijen' heette. Een ander genre weer wordt vertegenwoordigd door wat iemand 'schilderschilderijen' heeft genoemd, nl. composities met een rechthoekig vlak, dat als het ware uit het doek naar voren treedt; ook hier zijn de vlakken nog scherp afgelijnd en de kleuren effen. In de laatste twee jaren ben ik aan de verticale dispositie der vlakken meestal trouw gebleven, maar nu zijn de vormen veel minder net, de kleuren veel gevoeliger en warmer, de achtergrond veel asymmetrischer, het geheel meer bewogen. Het zijn meestal grote doeken, maar daarnaast maak ik ook heel wat kleinere werken op papier, die dikwijls als uitgangspunt hebben gediend voor een groot doek.

— Wat is het dat beslissend is in de overgang van het ene genre naar het andere?

— Dat weet ge dikwijls zelf niet. Eens ben ik met iets opgehouden omdat een vriend me gezegd had dat het helemaal geleek aan het werk van een Italiaanse abstract, dat ik niet eens kende... Het is ook verscheidene keren gebeurd dat ik bij mijn terugkeer van de jaarlijkse reis naar Spanje alles wat ik ervoor gedaan had slecht vond en volstrekt iets nieuws moest beginnen. Wat me telkens naar Spanje trekt is moeilijk te bepalen; ik leef daar nogal primitief en dicht bij de gewone boeren; de kleur, het licht, de mensen, de atmosfeer, dat alles grijpt me aan; ik schilder er niet abstract, maar figuratief, het landschap meestal, maar dat werk is voor mij slechts het vasthouden van herinneringen, een beetje zoals iemand anders een kleurfoto zou nemen; het is dus mezelf niet dat ik daar uitspreek en daarom hecht ik er ook weinig belang aan.

— Een abstract schilderij is dus tenslotte van uw standpunt uit 'sprekender' dan een figuratief werk.

— Ongetwijfeld, want als er geen eigenlijk gegeven of onderwerp is, dan is men ook vrijer om met kleur en vorm zijn gedachten en gevoelens uit te drukken. Elk abstract werk is voor mij een soort biecht en als ik het later bekijk dan voel ik wederom wat ik erin gelegd heb.

— Dat is het standpunt van de artiest; maar voor de toeschouwer schijnt het toch moeilijker om de gevoelens die in een abstract werk liggen te vatten, dan in een figuratief werk, waar het gegeven als een houvast is en een steunpunt van waaruit men verder door kan dringen. Is het niet een beetje egoïstisch vanwege de schilder als hij abstract schildert?

— Kunstscheppen is tenslotte altijd egoïstisch. Ten andere een toeschouwer die geen zin heeft voor de zuiver picturale waarden en hun expressievermogen zal er nooit iets van begrijpen en zal ook in de figuratieve werken niet verder dan de anecdote geraken. Trouwens een artiest stelt zich de vraag niet of men het zal begrijpen, of het zal standhouden, wat men er later zal van denken; hij spreekt zich uit, nu, met deze kleuren en deze vormen; de rest telt niet.

— Nochtans, men vraagt zich toch overal af of de abstracte kunst zal houden. Aan de laatste Biennale van Parijs hebt U niet medegedaan wegens de ouderdomsgrens, maar het is

de omzeggens algemene indruk dat de jongere abstracten, die men er bij tientallen aantrof slechts verving konden verwekken; zelfs critici, die om hun modernistische gerichtheid boven alle verdenking staan, halen hun schouders op voor de grote hoop dezer jongere abstracten. Wat denkt U daarvan?

— *Om rechtzinnig te zijn, ik ga daar volstrekt mede akkoord. Er zijn geweldig vele onbekwamen voor wie de abstractie als een paravent is, waarachter zij hun onbekwaamheid verbergen, een paravent van hun onmacht. Zij zitten in van die kringetjes van zogenaamde avantgarde, die meestal uit mislukkelingen bestaan; zij nemen dan een zekere allure aan; ça fait chic de pouvoir dire 'Je suis un artiste'. Maar onder de figuratieven zijn er niet minder mislukkelingen.*

— Ja, maar daar ontdekt men het veel gemakkelijker. Wat denkt U van dat geval waar men nu nogal wat over spreekt. De jongen is cinemaplakaatschilder van beroep; men beweert dat hij de restjes van de verfpotten, waarmede hij reusachtige filmsterren heeft uitgebeeld, samengiet, er zand bijvoegt en het aldus verkregen papje op een doek strijkt; daarna neemt hij een lange schrijnwerkersspijker en grift allerlei lijnen in de dikke laag op het doek; men noemt hem de revelatie van de Biennale.

— *Ik heb nog geen werk van die jongen gezien en kan er dus niet over oordelen; het is a priori niet uitgesloten dat*

het goed is. Persoonlijk ben ik niet voor excentriciteiten op geen enkel gebied; mijn vroegere collega Boschvogel zei me eens: „Dat is goed teken, Boel, dat ge niet den artiest uithangt; 't is teken dat ge iets te zeggen hebt; de schilders die niets te zeggen hebben, die spreken maar met hun haar, of hun kleren, of hunne kinnebak.“ Ik hou ook niet van een talrijk gezelschap, ik heb daar schrik van en schuw al die luidruchtigheid; ik ben maar tevreden als ik schilder; het is als een soort 'soporifique' voor mij.

— Hebt U veel geëxposeerd in de laatste jaren?

— *Heel weinig. Dit jaar in de galerij Drieghe te Wetteren en een grote expositie met een honderdtal werken in het Museum van Verviers in het kader van de Operatie Musea; verleden jaar te Luik; in 1957 in het Paleis van Schone Kunsten te Brussel. Zaterdag 14 november begon een tentoonstelling in de zaal 'Le Zodiaque' te Brussel. Ik heb ook twee doeken in het Salon des Indépendants te Parijs, waar ik morgen vroeg heen ga voor de vernissage.*

De jury van de Talensprijs heeft ongetwijfeld een goede keuze gedaan met de Talensprijs aan Maurice Boel toe te kennen, deze Oostendenaar van Nederlands-Limburgse afstamming, die ongetwijfeld nog veel van het stille mystieke Limburg in zich zelf en in zijn werk heeft weten te behouden. (Adres: Vlaanderenstraat 25, Oostende).

Dr. Albert Smeets